

dict. lib. 21. & Fr. Alph. Ferdin. dict. lib. 1. cap. 4. pag. 23. & cap. 5. & cap. 45. pag. 156. & p. 183. Et de his Martyribus sic Hieronymus Badesius 49 t apud Bocium dict. cap. 22. nimis verè, & potè- rice cecinit:

Vos à qui primam extremos properatis ad Indos, Ut nascent verum pectora caeca Deum. Quam bene pro tali vestrum pietate cruorem Fudistis! major se feret inde seges. Nec quicquam ferro proscinderet arva colonus, Semine ni gratidos spargeret imber agros. Cernitis ut magno crescat jam favore messis, Et vestra uberior sit labor ille necesse.

CAPUT VI.

De tertio titulo, qui ex jure inventionis, & occupacionis hujus Novi Orbis per Hispanos primum facte, dsumitur. Et an, & quatenus justus, & legitimus censeri debeat.

SUMMARIUM.

- 1 Divina voluntas ubi certa est, plenissimum titulum regnorum inducit.
2 Dei providentia, & dispositio etiam si aliqui puniantur, & suis regnis spolientur, non tamen ob id à culpa excusantur punientes, vel spoliantes.
3 Babilonie Reges populum Dei ex divina providentia, & consilio captivum duxerunt, & nihilominus in eo facto peccarunt.
4 Ieroboam peccavit avertendo populum à Roboam, quamvis Deus id præordinavit.
5 Deus aliquando victorias concedit, non tam ob merita vincientium, quam ob peccata eorum, qui debellantur.
6 Dona dantur ab Spiritu sancto ad perficiendas virtutes.
7 Fides, vel auctoritas sacra ubi ostendit, quid agendum sit, non est recurrendum ad dona.
8 Miracula divina facit ad exemplum humanarum actionum producenda non sunt.
9 Hispani omnium primi Novum Orbem detexerunt, & occuparunt.
10 Titulus primæ inventionis, & occupacionis jurat Hispanorum Regum causam in dominatione Novi Orbis ejusque meminerunt Victoria & Greg. Lopez.
11 Pat. Ferdin. Rebells in conquestione Indiarum Orientalium per Lusitanos facta, nullam probat titulum primæ occupacionis.
12 Dominia rerum à naturali possessione caperunt.
13 Primò inventientes, & occupantes res aliquas mobiles, vel immobiles naturali jure earum domini sunt.
14 Occupacionis primæ alicujus rei titulus, omnibus aliis acquisitionis modis antiquior, & excellentior est, secundum Aristot. Cicero, & alios.
15 Libera que sunt, transeunt in jus occupantium.
16 Omnibus, quod nascitur, industria premium est.
17 Inventionis primæ titulus solus, non sufficit ad rem aliquam acquirendam, nisi ejus etiam apprehensio, & occupatio sequatur.
18 Statuta que inveniunt cum armis puniri jubent, an etiam apprehensionem requirant.
19 Insule maris, & que postea in illis edificantur, primo inveniuntur, & occupantur sunt.
20 Venetorum Respublica semper libera fuit, & quare.
21 Insule maris dominium, licet primo occupanti quaratur, suprema autem ejus jurisdictione ei competit, qui in illo mari imperium habet.
22 Mari ille imperare videtur, qui in continenti proxima imperium habet.
23 Bello ab hostibus capta communi omnium gentium jure capientium sunt, & plurimi auctores, qui de hoc articulo agunt, D. Melchior de Valentia citatur, & laudatur, ibid.

- 24 Bellicam artem secundum naturam acquisitionem esse Plato, Aristot. & alii Philosophi, tradunt.
25 Victoria, inter præcipua genera rerum acquirendarum, à Cicero commemoratur.
26 Bello capta capientium sunt etiam inspecto jure divino ex doctrina D. Ambrosii.
27 Virgilius locus 9. Æneid. expenditur.
28 Novi Orbis plures regiones titulo justii belli Hispanorum Regum effide sunt.
29 Reges & Principes supremi, licet personaliter bellis non intersint, que à suis vassallis geruntur, earum tamen terrarum, que ab illis conquiruntur, dominium acquirunt.
30 Conquistores Novi Orbis semper pacti sunt, provincias à se detectas & subjugas Regum Hispania imperio, veluti eorum procuratores, acquisituros.
31 Protestatio facta à Colombo, & aliis ubi primum novas provincias occupabant.
32 Fecisse non tam videntur, qui jussis parent, quam qui jubent.
33 Tertis dictum valet dicentis, Titium ligna amputasse, quamvis Titius id per alium fecerit.
34 Regis Fisco, qui Dominio cedunt terra omnes, que à vassallis bello queruntur, etiam bella vassallo- rum expensis fiant.
35 Bello capta qualiter dividantur, & plures auctores, qui de hoc agunt.
36 Lex si captivus 20. §. expulsi, ff. de captivis, explicatur, & illustratur.
37 Præda qualibet post exitum belli capta publicari solet.
38 Belli in ipso conflictu que capiuntur, qualiter divi- dantur.
39 Prædarum dividendarum varii modi, & mores remis- sive.
40 Princeps supremus ultra immobilia debet habere quin- tam partem prædarum moventium, & semoventium, que bello capiuntur.
41 Regale est jus habere quintam partem moventium, & semoventium bello captorum.
42 Princeps non potest in perpetuum alienare regale jus sibi competens in bonis, que bello capiuntur.
43 Imperia, & regna mundi ferè omnia bello par- ta sunt.
44 Monarchia Romanorum, & alie, que in Orbe maxima fuerunt per tyrannidem par- te sunt.
45 Auctores plures referuntur, qui exempla adducunt regnorum ambitiosæ, & per bella captorum.
46 Regnorum jamdiu constitutorum origo rependa, & discutienda non est.
47 Imperium, ut inter animalia, valentioribus, & ro- busioribus sui generis datur, ita etiam inter ho- mines, victores & potentiores vicis imperare de- bere qui docuerunt.
48 Legitimum dici non debet, nisi quod de jure legibus venit.
49 Bello ob nullam omnino causam movere licere, heresis est à multis piti, & doctis viris damnata.
50 Bello, que justè, & legitime inferuntur probari de- bent, & que acquisitionis vicioribus præbent.
51 Bello injusta, & per solam violentiam illata, nullo jure probantur, neque legitimam dominium præ- stant, & auctores qui de hoc agunt.
52 Bellum ut justum sit, quibus ex causis, & qua inten- sione inferri debeat.
53 Lex ut vim, ff. de just. & jure, exornatur, ibid.
54 Cap. dispar. 23. q. 8. & cap. militare 23. quæst. 1. exornantur.
55 D. Iridor. & August. qualiter bellum justum desi- niant.
56 Cap. Dominus 23. quæst. 2. explicatur, & illus- tratur.
57 Alexandri Magni bella magna latrociniis vocantur à D. August.
58 Herodoti elegantissima verba adversus eos, qui injus- ta bella inferunt.
59 Seneca locus de latrociniis Alexandri Magni expen- ditur, & emendatur.
60 Cineas qualiter Pyrrhum bella injusta sola inani glo- ria moventem distraxerit.

- 60 Antigonus expressè docuit, bella injusta inferentes, justitiam amatores esse non posse.
61 Titulus primæ inventionis, & occupacionis Novi Or- bis parum sufficiens judicatur à Victoria, & Greg- gor. Lopez.
62 Regula juris gentium, que primò inveniētib, & occupantibus dominia rerum concedit, qualiter sit accipienda.
63 Novi Orbis regiones, & provincie non erant vacue, & deserte, quando ab Hispanis detectæ sunt.
64 Indi multò ante quam Hispani provincias Novi Orbis invenerunt, & occuparunt, ac per consequens veti- illarum domini effectus videntur.
65 Indi si fortè invenissent, & occupassent terras ab Hispanis antè possessas, earum domini non effi- cerentur.
66 Jus naturale, & gentium omnibus nationibus commu- ne est, & æquale.
67 Lex 1. §. jus naturale, & §. jus gentium cum fin. lib. perpenditur, & illustratur.
68 Jus gentium quibus nominibus designatur à variis auctoribus.
69 Jure gentium introductæ sunt divisiones hominum, provinciarum, regnorum, & dominiorum, & quare.
70 Communio semper risas, & discordias produxit, & num. 73.
71 Gentium, Urbium, & Imperiorum separatio & cons- titutio ante, & post divinum quomodo caperit.
72 Lex ex hoc jure, ff. de just. & jur. & similes, illus- trantur.
73 Lex cum patet, 69. §. dulcissimis, ff. de legat. 2. exornatur.
74 Auctores Philosophi, Theologi, & Jurisperiti, qui tractant de gentium, imperiorum, & dominiorum distributione.
75 Dominiorum, & provinciarum distinctio ab aliquibus jure divino constituta esse dicitur.
76 Fabula notabilis à Platone relata de dominiorum, & provinciarum distributione.
77 Jus divinum immutabile, & invariabile est.
78 Juri divini præceptum est aliorum bona, & posses- siones non concupiscere.
79 Lucra honesta appellas Casiodorus ea, per que nemo leditur, nec suis bonis exiit.
80 Inventionis, & occupacionis primæ titulus, licet non probet Hispanis ad provincias Novi Orbis, quas ab Indis potestatis, cultus, & habitatas invenerunt, præderit tamen, quoad desertas & vacuas.
81 Provincie, & loca aliqua Novi Orbis deserta reperta sunt ab Hispanis.
82 Victoria, & Molina verba referuntur de justa occu- patione insularum, & provinciarum desertarum Novi Orbis.
83 Insula de Caboverde, quas Hesperides aliqui appel- lant, & insula D. Thome sub Æquinoctiali va- cuae, & deserta à Lusitanis inventæ sunt, & alie, num. 85.
84 Desertarum insularum, & regionum habitatio, & cultura est unum ex signis, sive argumentis ex- cellentia Christianæ religionis secundam Thom. Bozinum.
85 Isaia Prophetia cap. 32. 35. & 59. de laborum deser- torum habitatione, & cultura in Ecclesia Novi Orbis impleta est.
86 §. Fete, inst. de rerum divisione, expenditur.
87 Loca deserta, & inculta hodie etiam primo occupa- tium sunt.
88 Fundi qui apparent nunquam fuisse culti, præru- mantur nullis in bonis fuisse, & occupantis sunt.
89 Loca, que non constat per aliquem fuisse occupata, & culta nullis in bonis censeri, & occupantis sunt, censuit Aretin. etiam si lacum intra terri- torium alicujus civitatis, vel Principis, sed con- traria opinio magis verior, & receptor est.
90 Possessione ex antiqua alicujus territorii, vel castri, quidquid intra illud est terrarum, vel locorum ad castri dominum pertinere videtur.
91 Terræ omnes sive sint herbide, & inculte, sive mon- Tom. I. de Indiar. jure.

- tuose ad Regem in dubio spectare censentur.
92 Rex fundat suam intentionem in omnibus terris, que in suo regno deserta, & inculta reperuntur.
93 Ælius Perinax Imperator, quequid in Italia, aut alibi incultum, & desertum erat, occupantibus concessit.
94 Agrorum desertorum nomine, qui ad culturam redi- gebantur, decima pars fructuum Reipubl. pende- batur.
95 Terræ & provincie, que à prioribus dominis dete- rantur, occupantis sunt.
96 Res suas, qui pro derelicto habet, eas primo occupa- ti donare videtur.
97 Res eisdem modis amittuntur, quibus acquiruntur.
98 Terras desertas, & incultas ex consuetudine in mul- tis Castellæ partibus acquiri tr, qui primo eas occupat, & ad culturam redigit.
99 Consuetudo immemorabilis, sive terra herbide sunt occupantium, servari debet.
100 Locorum desertorum, & herbidorum alienatio faci- lior est, quam aliorum.
101 Lex quæcumque, & alie plures, tit. C. de omni agro deserto, explicantur.
102 Agri deserti novis possessoribus, & cultoribus post biennii lapsum in perpetuum applicantur, & quare, num. 105.
103 Agros desertos qui invadit, & colit, non incidit in panam l. cum quærebatur, & l. si quis in tantam, C. unde vi.
104 Favor agricultura, & tributorum cohonestat adqui- sitionem.
105 Agri deserti præscriptio quo modo, & tempore currat.
106 Auctores recensentur, qui agunt de materia, C. de omni agro deserto.
107 Inventionis & occupacionis titulus, quo senta accep- tus securus, & legitimus sit.

Pact ergo ex superioribus satis abundè, nec leves, nec improbabilis esse titulos acquisi- tionis, & dominationis hujus Novi Orbis, quos ex divina concessione, aut saltem inspiratione de- duximus, tor signis, & miraculis insinuata. Et plane si de expressa Dei voluntate omnino constaret, nihil amplius querere opus esset, cum in ea omnium Regnorum jura consistant, ut late probavimus supra c. 2. ex n. 3. At verò cum argu- menta, consideraciones & testimonia, que ad il- lam ostendendam, & comprobendam perpendi- mus etsi efficacissima sint, possunt tamen ad solam providentiam, & dispositionem divinam referri, & evidenter probari prædicta concessio non pos- sit, ulterius nos procedere convenit, & alios at- que alios titulos indagare, quibus prædicta occu- patio, & dominatio magis justa, & secuta redda- tur, ut in simili de occupatione terræ Amorrhoeo- rum loquens, tradit D. August. quest. 20. in Josue, relatus à Suar. in tract. de carit. disp. 13. de bello sect. 5. num. 2.

Etenim si quamvis Deus suo peculiari judicio istorum Barbarorum punitionem, & conversio- nem decreverit, atque ut in manus & potestatem Hispanorum incidere, ex eo tamen non sequi- tur, quod illi qui eos punirent, & suis provinciis, & imperiis privarent, essent sine culpa, aut occu- pationem, vel invasionem hoc colore factam jus- tam reddere possent, ut patet exemplo t. Regum 3. Babilonia, qui ex Dei providentia, & consilio contra Ieroboam pugnarunt, filiosque Israel in captivitate duxerunt, & ejusdem t. Ieroboam, qui eodem modo avertit populum à Roboam, & tamen graviter peccasse, & puniti esse dicuntur, Reg. 3. cap. 12. & 4. 17. & 34. & ex aliis traditis à Marquard. in tractat. de Judæis, & infidelib. X 2 3. part.

3. part. cap. 1. num. 41. & in nostris terminis ad- vertit Victor. d. relect. 1. de Indis circa finem, vers. Septimus titulus, Covarr. in reg. peccatum, 2. part. §. 10. num. 2. vers. Non obstat primum, M. Dom. Bañez in 2. 2. quest. 10. artic. 10. cap. 530. vers. Sed est argumentum, & proem. hist. India- rum, Hieron. Benzonis in 4. part. America pag. 5. & 6.

5 Solent t quippe aliquando Principum, & po- pulorum peccata ita Dei animum commovere, ut magis propter eorum punitionem, quam ob me- rita debellantur, victorias largiantur juxta cele- brem doctrinam D. August. lib. 10. de Civit. Dei, cap. 43. ubi sic inquit: A Moyse, & Jesu Nave duobus mirabilibus Ducibus bella prosperrima, ac mirabiliter gesta sunt Deo contestante, non tam propter merita Hebraei populi, quam propter pecca- ta eorum, que debellantur, gentium, illas eis provenisse victorias.

Rursus, ne prædictis titulis usquequaque fida- mus, Idem Victoria pendit, quod ex doctrina D. Thom. 1. 2. quest. 68. dona t dantur à Spiritu Sancto ad perficiendas virtutes, ac proinde ubi t fides, aut auctoritas, aut providentia ostendit, quod agendum sit, non est recurrendum ad dona, neque divina t admiranda miracula ad humana- rum actionum exemplum, vel excusationem fac- ile produci debent, cap. ultim. §. ultim. in fin. 4. quest. 3. cum aliis traditis à Corral. in paraphras. Sacerd. 1. part. cap. 3. num. 4. & Mainard. decis. Tholos. 93. n. 5. lib. 4.

Quamobrem ipse idem Mag. Victoria in d. re- lect. de Indis num. 32. vers. Et ideo alius titulus, ex aliorum opinione, alium titulum breviter re- fert, qui dicebant, t jure inventionis, & occupa- tionis ad eos rectissime pertinere, cum Hispani primi fuerint, qui ipsorum Regum jussu tot, ac tantis periculis superatis, has regiones detegere, illustrare, & occupare cœperunt, quas neque de nomine antiquitas noverat, ut docet Thom. Boc. in lib. de robore belli cap. 9. pag. 312. & cap. 131. pag. 337. Subditque Victoria, nullum alium t ti- tulum initio hujus detectionis præsumisse fuisse, eoque solo insignem illum Columbum Januensem primò navigasse.

Et ejusdem tituli verba Victoria ad literam referens meminit Gregor. Lopez in l. 2. tit. 23. part. 2. glos. mag. column. 3. & column. 9. vers. Subdit etiam, & probare videtur Fr. Thom. à Jesu de procur. omni. genti. salu. lib. 2. cap. 8. pag. 54. inquit, rationi consonum fuisse, ut Hispaniæ Regibus à Roman. Pontificibus Indiæ concederentur: Cum & illorum auspiciis atque ope pri- mum inventa utraque India sit, & navigationi Oceani opportunissima Hispania sit denique primi illi eam provinciam, & petiverunt, & studiose curarunt. Et ipsum Alexand. VI. hujus conces- sionis diploma, quod (huc nimirum, ut apparet respiciens) sæpè saepius reperit, has insulas, & terras firmas aliis Christianis Principibus hæc- nus cognitatas, repertas & possessas non fuisse.

11 Neque abest t eruditissimus P. Ferdinand. Re- bell. lib. 18. de just. & jur. q. 23. sect. 4. in princ. ubi agens de simili indagatione, & occupatione Indiarum Orientalium à Lusitanæ Regibus facta, eam justam, & legitimam esse dicit: Vel ex jure ipso primæ acquisitionis, primæque occupationis

non multò secus, ac primi illi terra habitatores, & occupatores in divisione, terre jus habebant ad ma- ria, & provincias, quas indagabant, & primo oc- cupabant; præsertim cum longè difficilior fuerit Lusitanis Oceani omnino antea clausi apertio, & complurium Barbararum gentium, Christo Domino hostium, debellatio. Idemque de eisdem Lusita- norum acquisitionibus agens novissimè probat Seraphin. Freit. de just. Imper. Asiat. cap. 3. ad- ducens Petr. Nanius in epist. ad Damianum à Goes, que habetur in princ. sua Hist. 1. tom. hist. Hispan. pag. 1160. Ubi post alla sic habet: Denique Antipodum munera duplici ratione His- panorum sunt, vel quod ipsi hunc Orbem inven- erunt, vel quod soli inde omnia reportant in suas apothecas, &c. Quæ omnia quanto magis valide, & securè procedant in hac Castellanos Regum Novi Orbis detectione, conversione, & occupa- tione, nemo non videt.

Potestque cum ipsis, & ultra ipsos non ineffi- caciter idem titulus confirmari ex vulgata illa ju- ris regula, qua docentur rerum t dominia à natu- 12 rali possessione cœpisse, l. 1. ff. de acq. posses. que possessio illis, naturali etiam, & gentium jure inspecto, tribuitur, qui primi insulas, t vel alias 13 terras, aut res quaslibet invenerint, & occupave- rint, d. l. 1. de acquir. posses. l. 1. §. 1. & legib. seqq. ff. de acquir. rer. dom. §. fere, & §. insula, instit. de rerum divisi. cap. jus naturale, cap. jus gentium, ibi: Sedum occupatio, dist. l. 17. cum seq. tit. 28. art. 3.

Et hunc esse t primum, & præcipuum rerum 14 omnium acquirendarum modum, eleganter ag- noscit. Aristot. lib. 1. Polit. Cicer. lib. 1. de Offic. Quint. declamat. 13. his verbis: Multa t qua li- 15 bera fuerant transiunt in jus occupantium: & 16 Quod omnibus nascitur industrie præmium est. Et tradunt alia Balduin. & Vultur. in d. §. fere, & in d. §. insula, Gifan. in d. l. 1. de acquir. rer. dom. n. 13. Alexand. Turamin. lib. singul. de leg. 2. p. cap. 10. n. 27. Anton. Faber. in Jurisp. Papi- nian. tit. 2. princ. 4. illas. 4. & Osuardus in Do- nello enucleato, lib. 4. cap. 7. & 8.

Ideo autem diximus t invenerint, & occupave- 17 rint, quia solam inventionem non sufficere ad hunc naturalem quærendi modum, nisi, & occu- patio accedat, tenet Bart. Alexand. Jas. Ripa Romuleus, & alii in d. l. 1. de acquir. poss. arg. ejusdem text. in ultim. verb. l. 3. §. Neratius, ff. eod. & l. si Barsatoram, C. de fidejussor. rejecta sententia glossæ que contrarium existimavit in §. item Lapilli, & §. thesaurus, instit. de rer. divisi. Inde inferentes t ad statuta, que inventos cum 18 armis puniri jubent, ut verè, cum eisdem captos, & apprehensos esse requirere videantur. Quam doctrinam, etsi in dubium revocet Jas. in l. 1. §. hæc verba n. 7. ff. quod quisque iuris, & absolu- tè reprehendat Cujac. lib. 12. observat. cap. 38. sub aliquibus tamen distinctionibus cæteri magis communiter recipere solent, ut constabit ex Sor- cin. in d. §. Neratius, Hippol. de Marsil. sing. 303. & ex plurimis aliis relatis per Anton. Gom. in l. 44. Tauri, num. 48. Redin. de majest. Princip. verb. Armatum ex n. 193. Jul. Clar. & ejus addi- tionator Bajard. recept. sentent. §. fin. q. 82. statut. 6. vers. Quæro, stat. statutum, Tiber. Decian. lib. 8. criminal. cap. 4. n. 5. vers. Quid si fiat. Me-

noch. de arbitr. casu 394. n. 50. Bobadill. in Po- lit. lib. 4. cap. 5. n. 12. Flores de Mena in addition. ad Anton. Gamam decisi. 167. Hieronym. Zevall. præf. commun. quest. 651. & novissimè Ludov. Rodolphin. lib. 2. g. 34.

19 Et est adeò verum, t insulas maris invenien- tium, & occupantium fieri, ut non solum insule ipsæ, sed etiam urbes, & oppida, que in illis pos- teà construuntur, & ædificantur, propria incolen- tum fiant, & ab omni jurisdictione liberæ ma- 20 neant, ut de t Venetorum inelyta urbe, & sui semper juris asserta Republica tradit Salicer. in l. 3. C. de naut. fenor. Capola in tract. de seroit. rustic. tit. de mari, cap. 29. Jas. Ripa, & alii in l. 1. insulæ, ff. de verb. obligat. idem Jas. in l. ex hoc jure, n. 16. ff. de just. & jur. & Peregr. de jure fisci lib. 8. n. 62. & 63. & Freit. de tract. de Imp. Asiat. cap. 10. n. 32. & seqq. Licet alii do-

21 ceant, t dominium quidem occupantibus quæri, superioritatem verò, & jurisdictionem hujusmo- di locorum ad eum pertinere, qui in illo mari im- perium habet. Mari t autem imperare videri, qui in continenti proxima imperat, ut argumento, l. venditor, ff. commun. præd. apertè scribit glos. in cap. ubi periculum, de elec. in 6. ubi Dominic. Angel. Aretin. in d. §. insula, arg. l. decernimus, C. de sacros. Eccles. Bart. in tract. Tyberiadis, verb. Insula, Castrensis in l. insula, ff. de iudicis, Felin. in c. cum olim de except. Decius in c. licet causam de probat. Cœpola ubi sup. n. 14. Cor- neus cons. 322. vol. 1. & cons. 152. num. 1. vol. 4. Anton. Cors. in sing. verb. Jurisdiclio, Hieron. de Monte in tract. de finium regundor. cap. 39. Angelus Matthæus de via ratione juris lib. 1. cap. 36. Peregr. de jure fisci lib. 8. n. 25. Borrell. de præstant. Reg. Cathol. cap. 46. n. 234. & novis- simè alios citans Borrell. in summa decis. tit. 41. de jurisd. & imp. n. 125. fol. 158. pag. 2. Dom. Joan. Bapt. Valenzuela consil. 100. n. 55. & Nos infra cap. 25. num. 70.

Accedit his, quòd secundum communem 23 aliam ejusdem juris gentium introductionem, t ea etiam quæ ab hostibus bello capiuntur propria capientium fiunt, d. l. 1. vers. Item bello capta, ff. de acq. poss. l. naturalem §. ult. l. transfugam §. 1. ff. de acq. rer. dom. l. hostes 24. l. si quid bello 28. ff. de captivis, §. item ea que hostibus, inst. de rerum divisi. cap. jus gentium, 1. distinct. l. 1. & per tot. tit. 26. part. 2. l. 20. tit. 28. part. 3. cum latè traditis à D. Thom. 2. 2. quest. 40. art. 1. & lib. 3. de regim. Princ. cap. 11. Sylvest. in summ. verb. bellum, Alph. à Castro de justa hæret. punit. lib. 2. cap. 14. Victor. in relat. de jure belli, n. 51. & seqq. Covarr. in reg. peccatum 2. part. §. 9. & §. 11. num. 1. Menchac. lib. 1. de incest. creat. §. 1. n. 43. Alciat. in l. hostes n. 7. de verb. signif. Va- con. lib. 1. declarat. jur. cap. 21. & lib. 2. cap. 35. Conan. lib. 1. commentar. jur. cap. 3. n. 4. Anto. Conc. lib. 1. disput. c. 12. Romuleo in d. l. 1. de acq. posses. ex n. 23. eruditus Petr. Faber lib. 2. semest. cap. 3. & 4. Osualdo in Donel. Enuel. lib. 4. cap. 21. Cardin. Thusc. præf. concl. jur. tom. 1. verb. Bellum conclus. 39. 40. & 41. Petr. Cenedo collect. 59. ad Decretum, pag. 84. Camillo Borello omnino videndo in tract. de præst. Reg. Cath. cap. 47. ex n. 135. Callist. Ramirez de lege Regia, §. 26. n. 64. & novissimè D. Melchior de

Valencia illust. tract. jur. tr. 2. cap. 5. n. 24. & sequent. Qui bellorum originem & effectus satis eruditè recenset, & se dignum Primariæ Cathedra Juris Civilis in Salmanticensi schola Nomo- didactem ostendit, in qua ego eundem olim au- ditorem habuisse, & exercuisse, non parum laetor & glorior, Agid. Bened. in l. ex hoc jure, ff. de just. & jur. tom. 1. cap. 1. per tot. & Seraph. Freit. de just. Imp. Asiat. cap. 9. n. 11.

Et ante omnes t docuit Plato lib. 1. de legib. 24 Aristot. lib. 1. Polit. c. 4. & 5. Thucydides lib. 5. Cyrus apud Xenoph. lib. 3. & Menalaus apud Li- banium, quorum Græca verba refert. Balduin. in d. §. item ea, & Joan. Borchol. in §. servitus inst. de jur. person. Ubi hac de causa bellicam artem secundum naturam acquisitivam esse inquit, & hanc legem omnibus hominibus esse commu- nem, & ex jure gentium profectam, Cicer. d. lib. 1. offic. Ubi inter t præcipua rerum acquirendarum 25 genera, post occupationem, victoriam numerat, & D. Ambros. lib. 1. de Abraham, cap. 3. Ubi ins- pecto etiam jure t Divino Genes. 14. ad illum per- 26 tinuisse ait res illorum Regum, quos bello supe- raverat, quamvis eas accipere noluisset, cujus sententia refertur in cap. dicat aliquis 23. q. 5. Neque t abest Virgil. 9. Aeneid. sic inquit: 27

Si vero capere Italiam sceptisque potiri Conigerit victori, & prædæ ducere sortem.

Unde t cum hæ Occidentales & Meridiona- 28 les regiones, non solum inventa & occupata, sed in multis etiam partibus per bellum, justis de causis illatum, ab Hispanis subjectæ fuerint, ut in capitibus sequentibus ostendemus, multò plan- tius affirmare possumus, illarum possessionem & mediante possessione dominium, jurisdictionem, & imperium communè omnium hominum jure Nostris Catholicis Regibus acquisitum fuisse. Nam t licet ipsi hujusmodi occupationibus, & 29 militaribus expeditionibus personaliter non inter- fuerint, Christophorus tamen Columbus, & reli- qui Duces, qui post illum ad has provincias navi- garunt, veluti procuratores Regum Hispaniæ erant & eorum nomine acquisierunt, quidquid usplam terrarum occuparunt, & debellarunt d. l. 1. §. ad- piscimus, ff. de acq. poss. l. 1. C. deod. l. 1. C. per quas personas nob. acq. l. 3. §. cum igitur, ff. de vi & vi armata, cum similib. Sub t his quippe pactis, & 30 conditionibus ad eas inquirendas semper missi sunt, ut refert Anton. de Herrer. in hist. gen. Ind. decis. 1. lib. 10. cap. 1. & 2. & dec. 2. lib. 3. cap. 99. & constat ex plurimis schedulis, mandatis & ins- tructionibus Regiis, quæ habentur in tom. 4. ex pag. 236.

Et ita t ipsi Duces protestari solebant, ubi 31 primum easdem provincias ingrediebantur, se- quentes ejusdem Columbi exemplum, qui simu- latque in primam Novi Orbis insulam Guanahani dictam exscendit, dejecta arbore, Crucem ex ea factam in nomine D. Jesu Christi crucifixi in li- tore statui, eique debitas pro tanto beneficio gra- tias agens, illius Novi mundi ejus, ac possessio- nem Regum Catholicorum nomine coram tabel- lione publico cepit, cujus actus formam, & alio- rum similium tradunt Petr. Martyr in decad. 1. Hieronym. Benzon & ejus additionator lib. 1. histor. America cap. 7. Anton. de Herrer. in hist.

gener. Ind. decad. 1. lib. 1. cap. 12. & alibi passim. In quo, ut in aliis, magnam Hispanorum erga suos Reges fidelitatem merito extolli. Idem Herrera decad. 4. pag. 114.

Unde mirum non est, si hæc omnia Regali juri nostrorum Principum cesserint, quia fecisse non tam videntur, qui jussis parent quam qui jubent, & alicujus expeditionis faciendæ auctores sunt, l. qui mandat. l. cum jussu. ff. de solution. l. 1. §. penult. & sim. ff. de legat. 1. l. 1. §. de j. cisse, ff. de iis qui de jec. l. unum ex familia 67. §. si de Falcidia. ff. de legat. 2. cap. qui facit per alium 72. de regul. jur. in 6. cum aliis, quæ notanter congerit Menchaca in præfat. contro. illust. n. 112. Petr. Pechinus in d. cap. qui facit, & Marian. Socin. cons. 135. lib. 2. Ubi ex hoc concludit, valere quod dicitur testis dicentis, Titium ligna amputasse, etiamsi ipse Titius per se hoc non fecerit, sed per alium.

Præterquam quod, ut isthæc omnia deficerent, Regali jure, quo nostri potentissimi Reges in vassallos utuntur, idem consequi possent. Certissimum namque est ad Reges, & eorum fiscum ac dominium pertinere provincias, populos, arces, agros, & terminos, qui à subditis sibi hominibus occupantur, vel militari manu acquiruntur, etiam si ipsi subditi id propriis expensis effecerint, & mobilibus dumtaxat, & semoventibus bonis sub militum occupantium jure manentibus, ut eleganter docet Pompon. J. C. in l. si captivus 20. §. expulsis, ibi: Publicatur enim ille ager, qui ex hostibus captus sit, ff. de capt. & postlim. revers. l. penult. ff. ad leg. ful. pecul. tradit glos. per text. ibi in l. Divus 31. ff. de jure fisci, l. 20. tit. 18. part. 3. l. 28. tit. 26. part. 2. ubi Gregor. Lop. d. cap. dicat aliquis 23. q. 5. c. jus militare 1. distinct. Bart. in l. si quid in bello, ff. de cap. idem Bart. Alexand. Jas. & Romuleus num. 25. in d. l. 1. acquir. post. Mart. Laudens. in tract. de bello, §. 4. Roderic. Suarez alleg. 7. à n. 13. Menchaca. de succes. 1. part. lib. 2. §. 17. n. 13. Valasc. de jure emphyt. q. 8. ex n. 38. Camill. Borell. de d. cap. 47. n. 139. & est communis Theolog. secundum Victoriam, & alios supr. Petr. Navarr. qui plures allegat in tract. de restit. lib. 2. cap. 3. n. 287. Armill. in §. bellum n. 23. Greg. de Valenz. tom. 3. disput. 3. q. 16. de bello, punct. 3. col. 701. versio. Quarta propositio, & Juristarum secundum Covarr. in d. reg. peccatum, 2. part. §. 11. n. 6. Avendañ. de exequend. mand. 1. part. cap. 4. n. 2. Aceved. in l. 20. tit. 4. lib. 6. Recopil. Vaconium d. cap. 35. Petr. Fabr. d. lib. 2. semest. cap. 4. & Ant. Pichard. in §. quod si fuerit, n. 10. instit. de empt. & vendit.

Quinimo & quamlibet prædam, etiam rei mobilis, vel semoventis in ipso prælio non captam, sed exitu belli postea occupatam publicari solere, & in fiscum redigi, aliquibus exemplis ostendit Agell. lib. 7. not. Atticar. cap. 4. & lib. 13. cap. 24. & ea etiam, quæ in ipso belli conflictu capiuntur, non aliter capientium fieri quam si ante Principem, vel Ducem exercitus afferantur, ut is ea secundum virtutes, & merita militum inter illos distribuat, communis est omnium Doctorum assertio post Bartolum in d. l. si quid in bello, ut testatur Balduin. in d. §. item ea, n. 7. & 8. Petr. Bellin. in tract. de re milit. part. 2.

Et innumera & exempla ex divinis & humanis antiquis, & recentibus omnium gentium historiis petita refert Theat. vitæ human. vol. 11. lib. 4. ex pag. 2597. Oldrad. cons. 68. Titaq. de primog. q. 17. opin. 4. num. 25. Castald. in tract. de Imperat. q. 4. num. 3. Pacian. de probat. vol. 2. cap. 35. num. 53. Mattienz. in Dialog. Relat. 2. part. cap. 4. ex num. 2. Balduin. in §. item ea, instit. de rer. divir. ubi hac de causa concludit, & Regnorum jam ditto constitutorum infamia repeti non debere. Simon Majol. 3. tom. Aler. Canic. colloq. 2. de bellorum eventib. ex pag. 333. & tom. 4. colloq. 4. de orig. societ. humana ex pag. 252. & novissime alios referens Hieron. Zevall. in tr. de cognitione per viam violent. gloss. 18. ex num. 88. & Dock. Melch. de Valenc. d. tract. 2. cap. 5. num. 9. & sequentibus.

Unde quidam in ea opinione fuerunt ut quemadmodum necessaria natura lege in taurorum,

et 12. & 18. Romul. in d. l. 1. de acq. poss. num. 26. licet ipse solus ab ea discedere tenet. Et jure nostro aperte decidit in d. l. 4. §. & sequent. tit. 26. part. 2. Ubi & variè prædarum partiendarum modi commendantur, de quibus solita conditione fusc agit Petr. Faber. d. lib. 2. Semestr. c. 3. & 4. num. 6. Pet. Gregor. lib. 2. Syntag. cap. 4. num. 6. Pat. Suarez in tract. de Carit. disp. 13. sect. 7. num. 2. & 7. Egid. Benedic. d. l. ex hoc jure cap. 1. num. 9. & seqq. Ossuald. in Donello Enucleat. lib. 4. cap. 21. & Melch. de Valenc. d. cap. 5. num. 25. & seqq.

Ad supremum autem Principem ultra imobilia, de quibus jam diximus, quinta quoque pars aliarum prædarum moventium & semoventium pertinet, ut in prædictis legibus Partite dispositum est, & in l. 20. tit. 4. lib. 6. nova recopil. Quæ pars & adeo ad imperii dignitatem spectat, ut inter Regalia computetur, & à Principe in perpetuum alienari non possit, ut caveatur in d. l. 4. part. ubi Greg. verb. Non lo podrian fieri, & 42 in d. l. 20. recopil. Palac. Rubens in repetit. cap. per vestras notas. 2. versio. Sed est pulchra dubitatio num. 43. Roland. à Valle consil. 1. n. 101. volum. 2. & Joan. Garcia de nobilit. glos. 1. §. 1. num. 21.

Ex quibus videmus quod omnia fere mundi Regna & Imperia bellorum quidem eventibus parta, & ex aliis gentibus, & dominis ad alios translata. Quod Tertul. in Apolog. relatus ab Horn. lib. sing. qq. illust. cap. 1. adeo verum esse existimavit, ut scribat, se arbitrari, Regnum omne, vel Imperium armis quæri, & victoris propagari. Et idem tradit Thucydides lib. 1. ubi Principibus Græcorum hoc initium attribuit & Cicero. lib. 3. Rettor. cap. 3. Ubi ait, & Romanos partim ense, partim consensu potentiam acquisivisse, & idem generaliter de reliquis Regnis, & insignibus illis quatuor Orbis Monarchiis docet D. August. lib. 4. de Civit. Dei, cap. 6. Claudian. Panegyrico 3. ad Stiliconem, his versibus:

Sic malè sublimes fregit Spartanus Athenas, Atque idem Thebis cecidit, Sic Medus ademit Assyrio, Medoque tulit moderamina Perses, Subjecit Persem Macedo, Cæsarum & ipse Romanis, &c.

Et innumera & exempla ex divinis & humanis antiquis, & recentibus omnium gentium historiis petita refert Theat. vitæ human. vol. 11. lib. 4. ex pag. 2597. Oldrad. cons. 68. Titaq. de primog. q. 17. opin. 4. num. 25. Castald. in tract. de Imperat. q. 4. num. 3. Pacian. de probat. vol. 2. cap. 35. num. 53. Mattienz. in Dialog. Relat. 2. part. cap. 4. ex num. 2. Balduin. in §. item ea, instit. de rer. divir. ubi hac de causa concludit, & Regnorum jam ditto constitutorum infamia repeti non debere. Simon Majol. 3. tom. Aler. Canic. colloq. 2. de bellorum eventib. ex pag. 333. & tom. 4. colloq. 4. de orig. societ. humana ex pag. 252. & novissime alios referens Hieron. Zevall. in tr. de cognitione per viam violent. gloss. 18. ex num. 88. & Dock. Melch. de Valenc. d. tract. 2. cap. 5. num. 9. & sequentibus.

Unde quidam in ea opinione fuerunt ut quemadmodum necessaria natura lege in taurorum,

rum, aprorum, gallinaceorum ceterarumque animantium genere, quæ corporis robore, atque audacia alias sui generis vincit, & excellit, eas huc illuc ducit, ipsæ que velut imperium habenti obsequantur, & parent: sic etiam inter homines is potissimum imperet, regatque ceteros, qui corporis, animique robore præstantissimus ac valentissimus esse videatur. Id quod his omnino verbis à Polybio vetustissimo, & gravissimo auctore Græcæ traditur in initio libr. 6. & Brennus Gallorum Rex ferociter Romanis respondit apud Livium lib. 5. & Plutarch. Camillo, & Tenctheororum legati apud Tacit. l. 20. Annal. & Joseph. Jerosolymitanis deditioem suadens, libr. 5. de bello judaic. cap. 20. & Aristid. in pluribus locis, quæ solita eruditione congescit Pet. Fab. libr. 2. Semestr. cap. 2. pag. 25. & 26. & lib. 3. cap. 14. in princip. pag. 191.

Sed licet prædictæ juris regulæ, & auctorum sententiæ ita generaliter sumptæ verissimæ sint, & titulum, de quo agimus, sufficienter probare, & fulcire videantur: Nos tamen, qui illud tantum justum, & legitimum judicamus, quod jure, legibus & ratione ex omni sui parte subsistit, l. quemadmodum 7. C. de agrig. & cens. l. legitima. ff. de pactis, l. nec ex Pretorio, ff. de reg. jur. Casiod. lib. 9. epist. 2. nullatenus volumus, hujus Novi Orbis imperium hoc solam acquisitionem bellicam, de qua ultimo loco tractavimus, Regibus nostris asserere, nisi prius eadem bella justè, legitime Indis inferri potuisse probaverimus; quod argumentum in tota hujus libri disputatione prosequimur.

Et enim licet damnemus & explodamus, ut re ipsa damnamus, & explodimus Manichæorum hæresim, à Lutheranis renovatam, qui ob nullam causam bellum etiam adversus Turcas, hæreticos, & alios Fidei hostes inferre licere affirmarunt, quam evidentibus rationibus, & testimoniis convincunt Anton. à Castro lib. 3. adversus hæreses verb. Bellum, Sebast. Medices in sum. omn. hæres. 1. part. eod. verb. Lancelot. Conrad. in templo om. jud. libr. 1. §. 4. verb. Infidelibus. Anton. Rubens lib. 2. assert. Catholic. advers. Eras. errore 2. Greg. de Valencia, qui latissime, & elegantissime loquitur, tom. 3. disp. 3. q. 16. punct. 1. Julius Ferret. in integ. tract. de just. & injust. belli, Thom. Boc. de sign. Eccles. lib. 17. cap. 7. Suar. tract. de charitat. disput. 13. sect. 1. Camil. Borrel. de præstant. Reg. Cathol. cap. 32. num. 113. cum multis sequentibus, Pat. Lorca in 2. 2. D. Thom. sect. 3. disp. 52. num. 8. & plures alii statim citandi, & relati à Cenedo in d. Collectanea 59. super Decretum, & à Joan. Baptist. Valenzuela in discours. stat. & bell. 2. part. consider. 3. ex num. 16. & in Monitorio contra Venetos, 7. part. num. 56. & seqq. & à Nobis infra hoc lib. cap. 10. num. 37. & Freitas d. tract. de Imp. Astur. cap. 9. num. 10. Rectè & tamen & certè affirmare possumus, & debemus regulam illam juris, quæ statuit, ex communi & naturali omnium gentium lege & introductione bella originem, & approbationem habuisse, & ut ea, quæ in illis ab hostibus capiuntur, victoribus cedant, de bellis utique justis, & legitime indicitis accipiendari esse.

Bella etenim injusta, & innocentibus immanentibus per solam violentiam, aut cupiditatem

illata, nullo modo jus Divinum, Gentium, vel Civile approbavit, neque dominium, aut imperium aliquod legitimum inducere possunt, sed potius magna latrocinia reputari debent, & restituendi necessitatem important, ut latissime probant, & resolvunt Theologi omnes post D. Thomam in 2. 2. q. 10. art. 8. Lucas de Peña in l. un. C. ut arm. usus. Pet. Malferit. apud Mandell. cons. 769. num. 13. cum sequentiò. volum. 2. Alphons. à Castro de just. hæret. punit. lib. 2. cap. 14. per totum, Victor. in relect. de jure belli, Bañez 2. 2. q. 4. art. 1. Covar. in d. reg. peccatum, §. 10. num. 3. Lancelot. d. libr. 1. §. 3. verb. Bellum, Pet. Navarr. de restitut. 1. part. lib. 2. c. 3. num. 258. Greg. de Valenc. ubi sup. punct. 2. per totum, Balth. Ayala de jure, & offic. belli, libr. 1. cap. 2. reliqui Auctores, qui de bello scriperunt in tract. Doct. tom. Borrell. d. cap. 32. ex n. 38. Cujac. in l. ut vim. ff. de just. & jure. Molin. in eod. tract. disput. 99. & sequentiò. Lorca disp. 52. Cenedo d. collect. 59. Gabr. Vazq. in 1. 2. distinct. 64. c. 3. Cardin. Tuschus præf. concl. jur. tom. 1. verb. Bellum, concl. 34. in 54. Joan. Bapt. Valenzuela in monit. contra Venetos, 7. part. num. 60. 61. 65. 120. & seqq. Simon Majol. in dieb. Canicul. tom. 3. colloq. 2. de bellor. event. ex pag. 359. Hieronym. Campanil. in diversorio juris Canon. rub. 11. c. 24. num. 11. & novissime plures alios recensens Ceval. in commun. opin. tom. 4. q. ult. ex num. 118. & Calist. Remírez in tract. de lege Regia §. 30. num. 55. & Pat. Fr. Joan. Marq. in Gubernat. Christ. libr. 2. c. 35. pag. 369. & seqq. & D. Melchior de Valenc. d. c. 5. num. 13. & 14.

Quapropter & Ulpian. in d. l. ut vim ita de 52. mum bella probare videtur, si injurias & damna, quæ nobis inferuntur propulsent, vel illatas vindicent, & resarciant. Et idem docent Pontifices in cap. dispar. 23. q. 8. cap. militare 23. q. 1. ubi eam intentionem in bellis desiderant, ut ad malum vitandum, & bonum promovendum irrogentur; quod mirè convenit sententiæ à D. Isidor. lib. 18. Etymol. c. 1. ubi bellum justum definit: Quod ex edicto geritur de rebus repetendis, aut propulsandorum hominum causa; & D. Ang. lib. 6. quest. q. 10. & relati in cap. Dominus 23. q. 2. ubi sic ait: Justa autem bella diffinitur solent, quæ ulciscuntur injurias, si qua gens, vel civitas, quæ bello petenda est, vel vindicare neglexerit, quod à suis improbè factum est, vel reddere quod per injurias ablatum est, & lib. 22. contra Faust. Adversus injuriam resistendum gerenda ipsa bella suscipiuntur à bonis, si ve Deo, si veo aliquo legitimo Imperito jubentur.

Et non minus verè, & eleganter idem D. August. lib. 4. de Civit. Dei cap. 6. reprehendens Alexandri Magni insatiabilem imperii sui propagandi cupiditatem, & bella, quibus injustè totum Orbem hac sola consideratione vexabat, sic inquit: Inferre enim bella finitimis, inde in cetera procedere, & populos sibi non molestos, sola Regni cupiditate conterere, & subdere, quid aliud, quam grande latrocinium, nominandum est? Et postea illud vulgatum Pyratæ dictum commemorat, qui coram eodem Alexandro adductus, cum interrogaretur, qua de causa mare infestaret? respondit: Quid tibi Orbem terrarum habes infest-

festum? sed quia ego exiguo navigio facio, latro vocor, tu autem, qui magna classe id facis, Imperator, quod & narrat Policrat. lib. 4. in princ. & Palac. Rub. de obten. Navarr. in fine proemii.

57 Quam sententiam mutare potuit D. August. t ex verb. Herodot. lib. 3. ubi similiter ait: Qui justus est, non alienam regionem affectat, sed sua est contentus; nec homines, a quibus nihil lacessitus est, in servitutem redigit.

58 Neque longè est t Seneca lib. 1. de benefic. c. 13. ubi de eodem Alexandro loquens, sic habet: At hic à pueritia latro, gentiumque vastator, tam hostium pernicies quam amicorum, qui summum bonum duceret terrore esse cunctis mortalibus. Ubi melius esset, ut legamus, vel saltem intelligamus. Tam amicorum pernicies, quam hostium, juxta animadversionem Pet. Fabri, lib. 1. Semestr. c. 23. pag. 154. Eaque prædonis judicium & infamiam nunquam effugiet, ut rectè observat Noster Matthæus Lopez Bravo in terso illo, & elegantissimo tractatulo, quem de Rege, & regendi ratione conscripsit lib. 1. fol. 7. ubi adducit illud Poëta:

Illic Pellæi proles verana Philippi
Falix prædo jacet terrarum, vindice fato
Raptus, sacratis totum spargenda per Orbem
Membra viri ponere aditis.

59 Et conducit elegans oratio, quam Cineas t ille, magni ingenii, & eloquentia vir, apud Pyrrhum habuit, eum à bellis dissuadere intendens, quibus nullo jure, aut bono, sed sola inanis gloriæ voluptate Italiam primò, mox Siciliam, ac deinde totam Africam bello sibi subjicere conabatur, ut refert Plutarc. in vita ejusdem Pyrrhi, & ex nostris Bortelli d. c. 32. num. 87.

60 Et illud t Antigonæ Macedonum Ducis, de quo apud eundem Plutarch. lib. 4. apophthegm. qui Sophistæ cuidam librum de justitia scriptum porrigenti: Desipis, inquit, qui cum me videas alienas urbes armis vexantem, tamen apud me de justitia disseris. Sentiens, nimirum illos, qui bellum inferunt, nec posse, nec velle tueri justitia leges: prout etiam ex Nostris observat Menchac. lib. 1. controvers. illustr. cap. 10. num. 6. & seqq. unde Sallust. in Catil. lib. 1. hoc vitium notans eleganter dixisse videtur: libidinem dominandi causam belli habent & maximam gloriam in maximo imperio putant sua retinere privata domus, de alienis sortare Regiam laudem esse.

61 Quod verò t spectat ad aliam rationem primo loco à nobis supra relatam, & exornatam inventionis scilicet, & occupationis istarum regionum, quâ mediante legitimum earum Imperium, quidam Nostris Regibus tribuunt, parum quoque sufficiens M. Victoria & Gregor. Lopez esse videtur: eò quod illa juris communis t & naturalis

62 detur; eò quod illa juris communis t & naturalis regula, quæ dominium rerum omnium primis inventoribus, & occupatoribus præbet, de rebus quidem, & insulis, aut provinciis desertis intelligenda est, & quæ antea in aliorum hominum potestatem, & possessionem neutriquam pervenissent, ut constat ex d. l. 1. ff. de acquir. rer. dom. & similib. supr. relatis, & ex d. 5. fere, inst. de rer. divisi. ibi. Quod enim ante nullius est, id naturali ratione occupanti conceditur: quod in his

t Novi Orbis insulis, & regionibus practicari 63 non potuit quæ deserta non erant, sed ut plurimum Barbaris istis habitatoribus plenæ, & ab illis, primò quàm à nostris, inventa, occupata, culta, & possessa. Qui ob hoc t verum, & pro-64 prium earum dominium acquisisse censendi erant, cum jam inde à primis Mundi temporibus, Deo ita disponente, eis in sortem obtigissent. Quapropter dicere non possumus, eas in nullius bonis esse, vel Nostrorum Regum dominationem hoc dumtaxat titulo securè defendere non magis quàm t si ipsi Indi nos, & Regna no-65 stra invenissent, & occupassent. Jus enim naturale, t & gentium omnibus hominibus, & natio-66 nibus commune est, & aequaliter inter omnes observari & conservari jubetur, t l. 1. §. jus naturale, & §. jus gentium cum sequentibus, ff. de just. & jur. l. quod attinet 23. ff. de reg. jur. ibi: Quia quod ad jus naturale attinet, omnes homines aequales sunt, l. hos accusare 12. §. penult. ibi: Sed cum natura communis est, similiter & in eos animadvertetur, ff. de accusationib. capite jus naturale, l. 1. distinctione.

Qua de causa t jus istud ab Isocrate, Seneca, Apulejo, Lactantio, & aliis bonis Auctoribus, quorum verba latè refert Petr. Faber. lib. 2. Semestr. c. 7. in fine. passim appellatur: Communis omnium hominum lex, commune jus totius generis humani & commune jus humanitatis. Et ex hoc jure separationem gentium, provinciarum, 69 Regnorum, atque urbium occupationem & conditionem dominiorumque introductionem & divisionem initium habuisse, certissimum est, rerum usu, & humanis necessitatibus ira exigentibus, quæ collationem multorum in unum locum coactam ferre non poterant, neque eorumdem bonorum communionem, quæ t semper rixas, & 70 discordias producere solet, ut constat ex t divisione urbium, & possessionum facta per Cain ante diluvium, & per Nemroth post diluvium, quæ habetur Genes. 4. & 10. & alia, quæ intercessit inter Abraham & Lot, Genes. 13. & ex traditis à Beroso lib. 4. de florib. Chald. Joseph. lib. 4. antiquit. D. August. lib. 16. de Civit. Dei, c. 17. Tertul. lib. de pallio, c. 2. Pineda in Monarch. Eccles. lib. 1. c. 11. §. 3. fol. 37. & ex nostris Juriscons. t in l. ex hoc jure, ff. de justit. & 72 jur. ubi novissimus Aigid. Benedic. 1. tom. c. 3. ex num. 5. §. jus autem, inst. de jur. natur. cap. jus naturale, & C. jus gentium, l. distinct. juncta t l. cum pater 77. §. dulcissimis, ff. de legat. 2. 73 ibi: Cum discordiis propinquorum sedandis prospexerit quas materia communis solet excitare, & aliis, quæ circa hoc congerit Tiraquel. de primogen. quest. 4. num. 27. Roxas in epit. success. c. 5. num. 37. Hieron. Savaro in notis ad Sidon. Apollinar. pag. 223. & Castel. de Bobadilla in Polit. lib. 1. c. 1. num. 19.

Idemque observat, & ex professò disserit t Aristot. lib. 1. Polit. c. 1. & 2. & lib. 2. c. 3. 74 lib. 3. c. 11. & lib. 5. c. 10. & ex Theologis, D. Thom. in 1. 2. quest. 95. art. 4. & lib. 1. de Regimin. Princip. c. 1. & in 2. 2. q. 66. art. 2. ubi Cajetan. & alii, Sor. lib. 4. de just. & jur. quest. 3. art. 1. conclus. 3. Molin. in eodem tractatulo disp. 20. P. Ferdin. Reb. de oblig. just. lib. 1. quest. 2. sect. 4. pag. 12. R. Joan. Salas de legib. disp.

disp. 2. sect. 3. Par. Fr. Joan. Marq. in Gubernat. Obrist. lib. 1. c. 12. & 13. & alii plures relati per Gregor. Sayrum. in Clavi Regia. lib. 9. c. 8. n. 15. Ex juris interpretibus, Bart. n. 9. Jas. 14. & elegantior Cujacius, & alii antiquiores, & recentiores in dict. l. ex hoc jure, Innocent. in cap. quod super, de voto, Bald. in l. in reb. C. de jure dot. Alex. in l. cum heredes, ff. de acquir. possess. Romuleus in l. 1. num. 16. eod. tit. Felin. n. 49. Dec. num. 122. Beroj. 145. in c. que in Ecclesiis rum de constit. Gregor. in l. 2. tit. 1. p. 2. glos. 6. Hieron. de Monte de finib. regund. c. 3. & 4. Tiraq. dict. quest. 4. num. 27. Navarr. in cap. novit. de judicib. notab. 3. num. 150. cum seqq. elegantissimè Franc. Conan. lib. 1. comment. c. 5. 6. & 12. Pinel. in rub. C. de rescind. vend. 1. part. c. 1. num. 16. & c. 2. num. 4. Menchaca in præfat. controvers. illust. num. 105. & cap. 1. num. 25. Alvar. Valasc. de jure empti. 1. part. quest. 3. num. 4. Petr. Gregor. lib. 1. de Republ. c. 2. Molin. de primog. lib. 2. c. 7. num. 29. Menoch. cons. 1. num. 396. & cons. 181. num. 54. & de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 10. à num. 12. Carol. Tapia in rub. de constit. Princip. à n. 50. Bobadilla in Polit. dict. lib. 1. c. 1. num. 4. & sequent. & num. 19. Simon Majol. in dieb. Caricul. tom. 4. colloq. 4. pag. 255. & novissimè Calist. Remir. in tract. de leg. Regia, s. 30. num. 17. & 19. & in nostræ quest. terminis Episc. Chiampensis in tract. comprob. sup. domini Indiarum, fol. 39. & sequent. M. Victoria dict. relec. 1. de Ind. insularis ex num. 4. & num. 29. vers. Et idèd alius titulus, Gregor. Lop. in d. l. 2. tit. 23. p. 2. Hieron. Ceval. in tract. commun. tom. 4. quest. fin. ex num. 19. & Anton. Scapp. lib. 2. de jur. non script. c. 2. Ubi disputat an hæc dominiordium divisio etiam infidelibus sit servanda?

75 Quod si quis t altiore, & antiquiore originem dictæ divisionis provinciarum, & dominiorum sumere velit, eam non solum naturali hominum jure, sed divino potius constitutam, & inductam existimans, ut ex Genes. cap. 1. Ecclesiast. c. 17. Sapient. c. 9. & aliis sacra Scripturæ locis novissimè præter alios probare conatur D. Marta in tract. de jurisdict. 1. part. c. 1. & ante eum Episcop. Chiampensis in dict. tract. comprob. 76 fol. 41. & sequent. Quibus alludit fabula t illa Platonica in libro Sophistæ, dum tradit, quod cum fatale tempus generationis hominum advenisset, Dii, qui eos ex igni, terraque finxerunt, Promethæo, Epimethæoque mandarunt, ut suas cuique generationi provincias, urbesque distribuerent. Hoc t divinum jus multo magis immutabile, & invariabile est, & omnibus, & ab omnibus aequaliter observandum, cap. sunt quidam 25. quest. 1. c. 1. dist. 5. cap. que contra mores, dist. 8. c. jubemus 16. quest. 3. c. celebratam, de consecrat. dist. 3. s. sed naturalia, insti. de jur. natur. cum aliis, quæ tradunt Doctores ibid. Claud. Prat. lib. 3. gnos. gen. jur. tit. 2. c. pag. 158. Pat. Suar. de legib. 2. c. 13. & P. Salas in eod. tract. disp. 5. sect. 7. ex pag. 81. Atque adeò terras, quas infideles isti divina providentia sortiti sunt, eisdem auferte non debuius: 78 sed potius t secundum præcepta eisdem divini juris liberas, & salvas relinquere, juxta illud Exod. 20. & Deuteron. 5. Non furtum facies, Tom. I. de Ind. jure.

non concupisceas domum, aut agrum proximi tui, nec desiderabis uxorem ejus, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, nec omnia quæ illius sunt. Cui conveniunt alla sacra Scripturæ, & sanctorum Patrum testimonia à Gratiano congesta in causa 14. quest. 5. & 6. & verba Casiodori lib. 9. epist. 3. ubi ait: t Aurum per bella 79 querere, nefas est, per maria periculum, per familiaritates opprobrium; in sua verò natura honesta sunt lucra, per quæ nemo leditur, bona bene queruntur quando de nullo domino agrogantur.

Sed quamvis superior inventiois, & occupatiois titulus per se sumptus, parum, ut diximus, prodesse videatur quoad illas Indiarum provincias, & regiones, quæ tunc, cum ab Hispanis detectæ, & occupatæ sunt, certos Reges, & dominos habuerunt. Cum tamen in t lato 81 hoc, & immenso terrarum spatio, quod eorumdem Hispanorum labore, & industria reperitum, & perlustratum est, multa loca inhabitata essent, ad quæ vel Indi ipsi nondum pervenerant, vel deserta & inculta reliquerant, ut passim quotidianis experimentis cognoscimus, & narrant auctores, qui de eisdem provinciis scribunt: Affirmandum utique est, saltem quoad hæc præfatum titulum, utilem & legitimum esse, ut idem t Mag. Victoria concludit in relec. 2. 82 de Indis, circa finem dum ait. Item multa etiam sunt, quæ ipsi pro desertis habent, vel sunt communia omnibus volentibus, occupare, & P. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 34. col. 165. & 168. ubi de Lusitanorum navigationibus agens, ait: t eos anno 1445. reperisse insulas Viridis Pro- 83 montorii quas veteres Hesperides appellarunt, easque vacuas invenisse, & colere, atque habitare coepisse. Quo fit, inquit, ut gentium jure, Lusitanorum dominio, tanquam primo occupantium legitime accesserint. Et ann. 1473. suis navigationibus progredientes reperisse sub linea Equinoctiali insulam D. Thome similiter vacuam: Quam colere, & inhabitare, gentiumque jure tanquam primo occupantium legitime possidere ceperunt.

Idem quoque tradit, t & illustrat Thom. 84 Boc. de sign. Eccl. Dei, lib. 20. cap. 7. sign. 88. pag. 338. ubi inter alia argumenta quibus Ecclesiam Dei excellere probat, illud urgentissimum esse inquit, quod per ejus alumnos, ac studiosos innumera terrarum spacia prius deserta, inculta, & horrentia, quæ ferarum potius erant cubilia, quàm sedes hominum perlustrata, & occupata fuerint, & castris urbibusque edificatis ornata, & omni agricultura ratione excolta. Videturque Deum iter Catholicis ostendere, ut quas ipse terras habitabiles effecit, ipsi habitationibus replent. Et ad hoc probandum, post enumeratas alias regiones, luculentissima hujus veritatis exempla relucere inquit, t in insulis Terzaritis, 85 Canariis, Capiti Viridis, & in latissimis etiam regionibus Indiarum, sive Orientem, sive Occidentem Solem vel Austrum Boreamve spectantibus. Sicque t impletum fuisse illud Isai. 58. Et 86 edificabuntur in terra deserta seculorum, fundamenta generationis & generationis suscitabit: & cap. 32. Erit desertum in carmel & carmel in saltum reputabitur. & habitabit in solitudine judicium, & justitia in carmel sedebit: & cap. 37. Latabitur deserta, & in via, & exultabit solitudo, X do,

do, & florebit quasi liliū. Germinans germinabit, & exultabit letabunda, & laudans: Gloria Libani data est ei, decor Carmeli, & Saron.

In cujus veterrimā doctrinā comprobationem, ultra prædictos Auctores, & ea quæ generaliter de jure primæ inventionis, & occupationis supra 87 retulimus, † expendi potest magis specialiter reg. tex. in d. §. fere, inst. de rer. div. ubi Balduin. querit, an eadem semper manserit libertas occupandi loca deserta, & inculta, cujusmodi 88 passim multa sunt? & subdit: † Et ego quidem crediderim, & adhuc esse debere industria præmia, ut fiant occupantis, & excellentis, idque Reipub. utilius est.

Quibus adstipulatur, quod notanter insinuat Bartol. in l. rem que nobis, num. 4. ff. de acquir. poss. & in l. si duo, in fine princ. ff. uti possid. ni- 89 mirum, fundos, † qui nunquam apparent fuisse culti, præsumi debere, in nullius bonis fuisse, & sic primò occupanti concedi. Quam doctrinam sequitur Jas. ibidem n. 32. Bald. in rub. de præscript. col. 2. & ejus auctoritate motus tenuit magis notabiliter Aretin. in l. 1. in princip. 2. no- 90 tab. ff. de acq. poss. Quod † etiam si res immobili- sint intra territorium, vel districtum alicujus civitatis, vel Regni, si tamen non extat memoria, quod prædicta bona fuerint per aliquem culta, & occupata, non dicuntur esse populi, vel Principis, sed potius in nullius bonis esse judicabuntur & sic primò occupanti concedentur. Atque ita dicit se consulisse in causa Episcopi Mantuani, & de hac doctrina multum gloriatur, in d. l. rem, que nobis, & in cons. 15. incip. Reverentis. Domine Quæ tamen in specie ab eo proposita, & generaliter accepta, falsa quidem videtur, & ideo semper in præxi damnatur ut resolu- 91 vunt Paul. Castrens. & Bart. Socin. in d. l. 1. ex num. 17. idem Castrens. cons. 259. in causa que vertitur, idem Socin. cons. 89. & cons. 12. Quia † ex antiqua possessione, vel concessione territori- vel castri, quidquid intra illius fines includitur, ad Principem, vel urbem, cujus est castrum, pertinere videtur, ut colligitur ex l. ade sacra, §. fin. ff. de contrab. empt. Joan. Fab. in l. cunctos populos, C. de sacros. Eccles. Bald. in rub. C. de contrab. empt. vers. 22. quero, Corneo cons. 247. vol. 2. Oldrad. cons. 121. Chassan. in consuetud. Burg. rub. 9. §. 4. Gregor. Lop. in l. 7. tit. 20. par. 3. Avendañ. de exequend. mand. 1. p. cap. 4. num. 4. & 5. Bobadill. in Polit. l. 2. cap. 16. num. 52. & latissime Mieres de majorat. 4. p. q. 20. ex num. 48. ubi practicabi- 92 liter docent, quod † si civitas, aut villa, vel dominus vassallorum non habet territorium specialiter designatum, omnes terræ, sive sint herbidæ & incultæ, sive montuosæ ad Regem in dubio spectabunt, quas Hispano vocabulo, Realen- 93 gas nominare solemus: & in eis Reges † suam intentionem fundatam habere videntur. Quod & 94 † apud antiquos obtinuisse non malè conjicere possumus ex Herodiano in vita Imp. Aëlii Pertinacis, ubi refert, eam quidquid in Italia, aut usquam gentium inculti soli esset, permississe occupantibus, colentibusque donata singulari beneficio immunitate decem annorum. Et ex Appian. Alexand. lib. 1. dum scribit, † decimam partem fructuum Reipub. solitam pendere pro ve-

digali eorum agrorum, qui deserti ad culturam redigerentur.

Planè † si hujusmodi terras à Regibus, civi- 96 tatibus vel aliis inferioribus dominis omninò derelictas fuisse, probari posset; tunc absque dubio dicendum esset, liberè & securè occupanti- 97 bus cedere. Qui enim res suas † deserit, aut pro derelicto habet, donare videtur, ideoque contin- 98 nuò occupantium fiunt, l. 1. ff. pro derelict. eisdem quippe † modis nostræ esse desinunt, qui- 99 bus acquiruntur, l. 2. & 9. §. hoc amplius, l. quacumque, §. ult. ff. de acquir. rer. dom. §. per. & ult. inst. de rer. div. l. quemadmodum, §. 1. ff. de noxal. act. l. quod servus, ubi Bartol. ff. de stipul. servor. l. 36. tit. 5. pag. 1. l. 49. tit. 28. p. 3. ubi Gregor. Lop. & in l. 26. tit. 31. p. 3. verb. Poblacion: Rip. in d. l. rem que nobis, num. 37. Aymo. Parmens. in tract. de jure allu- 100 vion. lib. 1. cap. 6. num. 9. Petr. Greg. lib. 20. Syntagm. cap. 2. num. 3. Petr. Gilkenius in tract. de præscript. 2. part. memb. 2. cap. 20. Calistus Remir. de lege Regia, §. 26. num. 55. Borrell. de Magistr. lib. 4. c. 12. Avendañ. d. c. 4. num. 7. vers. Hodie verò. Ubi resolvit † in multis Castel- 101 lae partibus vigere consuetudinem, quod primò occupans terras, quas desertas, incultas, sive, ut dicunt, herbidas invenit, sibi eas in perpetuum acquirat.

Eamque † consuetudinem si immemorialis sit, 100 servandam esse affirmant plurimi Auctores, quos refert Aymon. Cravat. in tract. de antiq. temp. 4. p. num. 148. Covar. in regul. possessor. de regul. jur. in 6. 2. p. §. 3. num. 7. Guid. Pap. & ejus additionator, decis. 408. Burgos de Paz cons. 15. num. 12. cum sequent. Mascard. de probat. lib. 1. concl. 279. n. 11. & Mieres d. 4. part. quest. 20. num. 52. in ultima impressione. Et esse 101 faciliorem † alienationem, & acquisitionem hu- jusmodi locorum, quàm aliorum, tradit Felin. in c. ad audientiam, de præscr. & Mandel. cons. 62. n. 33. lib. 1.

Eadem quoque ratione subsistit, † quod de 102 agris desertis habetur in l. quicumque 7. leg. ju- ra 14. C. de omn. agro deserto, dum statuunt, no- vis † possessoribus, & cultoribus post biennii 103 lapsum perpetuo, ac privato jure applicandos esse, velut si essent domestica & avita successione quæsitæ, ubi Bartol. Joan. de Platea, Jacob. Rebuff. & alii, & Ant. Cors. in sing. verb. Occupatio, merito notant, in eorum juriū specie † non 104 incidere occupantem in poenam l. si quis in tan- tam, & leg. cum quærebatur, C. unde vi, cum à prioribus dominis derelicta, & quoad possessionem, & dominium amissa, impunè ab aliis occu- 105 pari potuerint. † Et quia agriculturæ favor, & tributorum, quæ ex illis prædiis solvenda erant Principi, vel Reipublicæ, suadebat, ne ea vacan- 106 tia, & inculta relinquerebantur.

Quapropter † & illud inductum fuit, ut etiam cum mala fide, aut saltem cum scientia novi cultoris, qui alienum prædium occupavit, retentio, & præscriptio illius per spatium biennii concedatur, etsi admonitio veteris possessoris præcesse- 107 rit, sex tantum menses habet ad repetendum agrum, quem incultum dimiserat. Ut habetur in d. l. locorum, & in aliis supra citatis, circa quas † ultra Doctores ibidem, ita notanter signavit 107 Barr.

Bart. in l. Celsus, ff. de ususcap. Felin. & Doct. per text. ibi in c. 1. de præscr. & in rub. eadem col. 4. vers. Non fallit: Jas. num. 33. Rip. c. 37. in d. l. rem que nobis; idem Rip. in tract. de pres- 108 te, n. 20. col. 2. idem Jas. in §. omnium, n. 72. inst. de action. Balb. in tract. de præscript. f. 231. col. 2. Montalv. in lib. 1. tit. 11. lib. 2. fori, & in l. 9. tit. 29. p. 3. Greg. Lop. in d. l. 49. tit. 28. p. 3. Covar. Reg. possessor. 2. part. §. 11. n. 8. Cujac. de divers. præscript. c. 18. & 21. & Petri. Gilken. d. tract. de præscript. 2. part. memb. 2. cap. 2. num. 7.

Et hoc modo † ac sensu acceptus hic titulus inventionis & occupationis, de quo sermonem inivimus, satis quidem securus & legitimus esse videtur. Neque ei officiant levia quadam & communia argumenta, quæ opponit Incognitus in libro Maris liberi, cap. 5. quibus aliter etiam responderet Seraph. Freit. de Imp. Asia. c. 3. 10. & 11. quem Lector adire, & cum his nostris scriptis componere facile poterit.

CAPUT VII.

De quarto titulo, qui ex barbaris, & incultis In- 109 dorum moribus ab aliquibus sumitur, ob id jus- ste debellari, & subjugari potuisse censentibus: Pro quorum opinione plurima latè, & novè considerantur.

SUMMARIUM.

- 1 Barbaricum & feritatem Indorum justum titulum præbere, videtur, ut bello domari, & suis imperiis pri- vati possint.
- 2 Auctores citantur, qui hunc titulum barbarismi, & feritatis Indorum probare videntur.
- 3 Barbarus nomen varias habet significaciones.
- 4 Barbaria provincia, que hodie dicitur Berberia, undè sic dicta, remissive.
- 5 Barbari propriè dicuntur, qui ingenio nimis obtuso & fero sunt, & à naturali rationis regulari deviant.
- 6 Barbarus nomen etymologia.
- 7 Barbari ut bruti furioso impetu ducuntur ad ea, que appetunt.
- 8 Ferarum nomen cur impostum sit brutis animalibus.
- 9 Bruta animalia nihil habent rationis, que prudentia, ut falso quidam existimantur.
- 10 Rever. P. M. Fr. Anton. Peseñus Benedictinus lau- datur.
- 11 Bruta an loqui possint, vel humanum sermonem intel- ligere, remissive.
- 12 Bruti propriè non dicuntur inferri vis, aut injuriæ.
- 13 Barbari, & impoliti homines bruti equiparantur, & sub eorum appellatione in scriptura, & aliis Au- ctoribus designantur.
- 14 Saraceni bestias appellavit Oldrad.
- 15 Alphonsus Aragonie Rex barbaros non homines, sed homines cum Ennio appellabat.
- 16 Homines non ex solo aspectu, aut forma, sed ex ra- tione prius judicandi sunt, que eos Deo similes, & aliorum animalium dominos reddi.
- 17 Homo dicitur parvus mundus, quia de natura omnium creaturarum mundi participat, & quomodo.
- 18 Auctores plures congeruntur, qui de natura, & dispo- sitione hominis agunt.
- 19 Lex in pecudum, ff. de usur, lex justissime, de rell. edict. & §. in pecudum, inst. de rer. div. exor- nantur, & num. 55. Blasius Robles de Salcedo citatur, & laudatur, ibidem.
- 20 Natura varias quotidie formas edere conatur.
- 21 Monstra plura, humanam effigiem referentia, reperta

- sunt, tam terrestria, tum marina, & aerea, & qui de eis agunt.
- 22 Ciceronis locus expenditur, ubi hominum, & bellua- rum discrimen eleganter proponit.
- 23 Homines barbari, & indoliti appellatione hominum digni non videntur, & lignis ac lapidibus compa- rantur, & num. 25.
- 24 Pana tolerabilior est, vivere non posse, quam scire.
- 25 Insuper homo plus quam bellua intelligendus.
- 26 Bœtii carmina referuntur, in quibus hominum, & belluarum discrimen apponit.
- 27 Indi Occidentales, ut plurimum barbari, xyloestres, & belluis ferè similes erant.
- 28 Indorum Occidentalium barbaries, feritas, & rusticita- tas testimoniis plurimorum auctorum comproba- tur.
- 29 Josephi Acosta de Indorum Occidentalium ruditate, & feritate judicium.
- 30 Ludovicus Legionensis graviter exprimit feritatem, barbarismum, & incultos mores Indorum Occidenta- lium.
- 31 Joannes Boterus plura de Indorum Occidentalium bar- barie, & incapacitate recenset.
- 32 Indi aliqui reperti sunt, qui ultra quinque numerare nesciebant.
- 33 Thom. Bocius Eugubini Indorum Occidentalium bar- bariem, & incultos, ac ferinos mores rapissime exaggerat.
- 34 Indos omnes Occidentales barbaros, squalidos, & ab- jectissimos esse scribit Fr. Gregor. Garcia Domi- nican.
- 35 Anton. Herrera multa passim prodiit de barbarie & fer- ritate Indorum Occidentalium.
- 36 Indi insula Hispaniæ & Cuba, & alij, ob rudita- tem & memorie defectum nihil, aut parum in disci- plina Christiana proficiebant.
- 37 Indi plures in montibus, & speluncis se absconde- bant, ad Christi doctrinam suaderentur.
- 38 Indos olim nonnulli gentes homines non esse, nec fidei Christiane capaces, sibi persuaserunt.
- 39 Indorum eximiam & insuperabilem barbariam, ac fer- ritatem, & alia plurima animi, & corporis vitia coram Imper. Carol. V. Episcopus Dariensis, Fr. Thom. Orticus, & alij vehementer exaggerarunt.
- 40 Indi barbari sibi explabant, corpora pingebant, agro- tas deterebant, & ab humanis & politis moribus abhorrebant.
- 41 Caribes, Canibales, & Chichimeci, & Chontales om- niū feritissimi, & barbarissimi sunt.
- 42 Indi navigia Hispanorum quæde mirati sunt.
- 43 Equos, & Hispanos vis insidentes, loci unum corpus esse putarunt, & qualiter hunc errorem agnove- rint.
- 44 Bombarde, & scopleti magno terrore Indis fuerunt.
- 45 Indorum de licentia, & scriptura Hispanorum admira- tio, & judicium.
- 46 Hispanos saltanter Indi vehementer mirabantur.
- 47 Indorum simplicitas, & barbaries multum aliquando Hispanis profuit.
- 48 Eclipsis Lunaris observatione qualiter Indos deluserit Columbus.
- 49 Hispani ab Indis immortales habitus, & Solis filii re- putati sunt.
- 50 Hispani cur ab Indis Peruani dicti fuerint Viracco- chis.
- 51 Barbaritas, & feritas antiqua Indorum Occidentalium ejusdem Putei carminibus explicatur.
- 52 Barbari homines, ex sententia Aristoteli, & aliorum, servi sunt, & ad servitium nati, & cogi possunt, ut prudentioribus parent.
- 53 Venetorum hellice artis partem concedit Calcagninus adertus barbaros, qui feros mores deponere no- lunt.
- 54 Aristotelis doctrinam, Barbaros naturæ terrore esse, tradentis, plurimi Auctores explicant, qui recen- sentur.
- 55 Homo ob excellentiam mentis, & rationis, ceterorum animalium dominus à Deo constitutus fuit.
- 56 Stulti & barbari sapientioribus, & politioribus subji- ci debent.